

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVI. (20)

No. (Štev.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

3. avgusta 1967

Dr. Freie težave

Pismo iz Čila

Pred vladno palačo v Santiagu so bile 16. julija zbrane velike množice naroda. Iz vseh delov države so prišla zastopstva kmetijskega ljudstva in delavstva. Številno je bila zastopana tudi mladina. Vsi so se zbrali na povabilo krščansko demokratske stranke, da na javnem trgu prisostvujejo podpisu zakona o agrarni reformi.

Izdanje tega zakona je napovedal krščansko demokratski predsednik dr. Frei ob začetku svoje predsedniške dobe soval mu je tako važnost, da je že spominski poštni žig za ta dogodek zatrdil, da se „čilska gospodarska neodvisnost začne z agrarno reformo“. Skupno z izvedbo agrarne reforme je dr. Frei ob začetku svoje predsedniške dobe napovedal celo vrsto še drugih zakonov, ki jih bo izdal, da bi se „neke vrste socialne revolucije“ za gospodarski, socialni in kulturni dvig širokih ljudskih plasti ter za zboljšanje njihovega zdravstvenega položaja. Močan poudarek je dal zlasti nujnosti za „elencizacijo bakra“.

Kot realist je dr. Frei pravilno presojal politične danosti. Ugotovil je, da bo borba za izvedbo agrarne reforme huda in dolga ter bo prej lahko prodrl z rešitvijo vprašanja čilskega bakra, ki je bil skoraj ves v oblasti ameriškega kapitala. Zato se je najprej spustil v bitko za baker. Pred dvema letoma jo je dobil. Dotedanje samo ameriške družbe, ki so izrabljale rudnike bakra, so zamenjale mešane čilsko-ameriške. Dr. Frei je tako zagotovil čilsko nadzorstvo nad vso proizvodnjo bakra in njegovo prodajo. S tem je neizmerno povečal dohodke državni upravi.

Po tem prvem velikem uspehu svoje krščansko demokratske vlade, se je začela dolgotrajna borba za sprejetje zakona o agrarni reformi. S tem zakonskim osnutkom dr. Frei ni zadel na odpor samo na skrajni desnici pri veleposrednikih, ki so storičili vse, da bi se naprej obdržali v deželi dosedanjega fevdalno kolonialnega sistema, ampak tudi pri radikalnih, socialistih in komunistih. Ti imajo v senatu večino. V njem je predsednik vodja socialistov dr. Salvador Allende, ki ga je pri zadnjih predsedniških volitvah leta 1964 dr. Frei politično naravnost pregazil. Prej je pa že propadel kot kandidat čilske levice za predsednika pred generalom Carlosom Ibañezom del Campo leta 1952 in pred Jorgom Alessandrom leta 1958.

Opozicija skrajne desnice, radikalov, socialistov in komunistov je hotela z vsemi sredstvi onemogočiti dr. Freiu izvedbo njegovega obnovitvenega programa. V svojem sovraštvu do Freia je šla celo tako daleč, da mu v začetku letošnjega leta ni odobrila potovanja v ZDA na obisk k ameriškemu predsedniku Johnsonu. Toda dr. Frei je po velikih težavah s svojim zakonom o izvedbi agrarne reforme končno prodrl tudi v senatu na ta način, da je v predloženi zakonski osnutki sprejel nekatere spremembe in dopolnila opozicije v senatu.

Zadovoljstvo, ki ga je ta dan čutil dr. Frei nad doseženim uspehom, mu je pa zagrenila levica v lastni krščansko demokratski stranki in notranje- in zunanjepolitičnem pogledu.

V krščansko demokratski stranki je prav istega 16. julija, ko je dr. Frei pred množico ljudstva pred vladno palačo podpisal zakon o agrarni reformi, zaključilo zborovanje 600 zaupnikov krščansko demokratske stranke z izvolitvijo novega predsedstva. Pri volitvah se je uveljavila skrajna levica nad dr. Freievo zmerno skupino ter tretjo skupino krščansko demokratske stranke, ki je pod vplivom biv. senatorja in sedanjega veleposlanika v ZDA Radomirja Tomića.

Med tem, ko stoji predsednik dr. Frei kot politik realist na stališču, da je treba najprej dati narodnemu gospodarstvu trdne osnove, da bo preneslo nadaljnje radikalne socialne reforme, levičarsko vodstvo stranke zahteva pospešeno uvajanje socialnih sprememb, ki naj zamenjajo sedanji kapitalistični

HUDE DE GAULLOVE DIPLOMATSKE NAPAKE

Francoski predsednik De Gaulle je bil pretekli teden na obisku v Kanadi, kamor je prišel na ogled mednarodne gospodarske razstave Expo 67. Obiskal je najprej Quebec zatem Montreal, kjer je izustil nepremišljene besede: „Živel svobodni Quebec!“ Ta vzklik je namreč geslo skupine francoskih separatistov v Kanadi.

Kanadski predsednik Pearson je javno odgovoril De Gaulleu, da je Kanada svobodna država in da Kanadčani ne potrebujejo francoskega predsednika, da bi jih osvobodil. Poudaril je, da bo Kanada ostala združena in da se bo ustavljala slehernemu poskusu za uničenje te enotnosti.

Vsled te težke diplomatske napake, ki jo je storil De Gaulle, mu ni preostalo drugo, kakor da je prekinil svoje potovanje in se vrnil v Pariz.

Kanadsko časopisje je De Gaulle skoraj enoglasno napadlo zaradi njegovega hujškanja na delitev Kanade odn. vmešavanja v kanadske zadeve.

V francoski prestolnici so bili zaprepani. Francoska vlada ni dala nobene zjave, ker pač ni mogla zagovarjati De Gaullove diplomatske napake. Počakala je na De Gaullovo vrnitev v Pariz.

Francosko časopisje je sarkastično komentiralo De Gaullovo izjavo v Kanadi. Nekateri časopisi so pisali, da je za Francijo prišel čas, da premisli, kaj bo morala z De Gaulleom storiti, če ne izgubi tistih nekaj prijateljev, ki jih še ima v svobodnem svetu.

De Gaulle je napadla tudi opozicija, zlasti krščansko demokratski vodja LeCaunet, medtem ko so vodje drugih opozicijskih strank zaenkrat molčali, čaka joče na vladno pojasnilo. LeCaunet, ki kontrolira 40 poslanskih sedežev v francoskem parlamentu, se je vprašal: „Kaj bi se zgodilo z mednarodnimi odnosi, če bi De Gaullovo postopanje posnemali tudi drugi državniiki?“

V prestolnicah svobodnih držav se se začeli spraševati, kam bo De Gaulle še zapeljal Francijo, ker mu predsedniška doba poteče šele leta 1972, če ga Francozi ne bodo prej odstranili. Mnoge De Gaullovo zunanje politične poteze, čeprav v ostri opreki z željami mnogih zahodnih držav, je mogoče opravičiti z izključno francoskega stališča. Med te spada izstop Francije iz NATO, vstop v britanskega članstva v Skupnem evropskem trgu in izigravanje Washingtona z Moskvo.

Nikakor pa v ta okvir ni mogoče več spraviti zadržanje Francije v nedavni

izraelsko-arabski vojni. Najprej je De Gaulle proglasil nevtralnost, zatem pa se je pridružil Sovjetom in Arabcem proti Izraelu. Nato je še napadel ZDA in povezal bližnjazgodnji problem z vietnamskim ter okrilil ZDA za oba.

Tu so mnogi diplomati ugotavljali, da je De Gaulle v svojem sovraštvu do Washingtona in Londona postal že popolnoma zaslepljen. In to misljenje je potrdil sedaj še z incidentom v Kanadi.

De Gaulle je star 77 let. Toda to ni opravičilo za postopanje, ki silovito škoduje vsemu svobodnemu svetu. Trmoglavo je De Gaulle ostal pri svojem, ko je dal preko uradnih virov objaviti, da „De Gaulle ni problem, problem je Kanada“. Dalje je po istih virih objavil, da „je Kanada, dobro vedela, da se bo nekaj zgodilo, pa ni prepovedala potovanja“. S pravo makiavelistično zlobo so nadalje isti viri izjavili, da je pač „težko govoriti o francoskem diplomatskem porazu, ko pa je De Gaulle doživel tako velik sprejem v Quebecu. De Gaullov obisk v Kanadi je dokazal, da sta v Kanadi dve skupnosti, francoska in britanska in da francoska ni enakovredna britanski. Ker francoska hoče doseči enakopravnost, Francija ne more ostati indiferentna do njenih zahtev. De Gaulle ji je namenoma prisrčno na pomoč. In De Gaulle ni prestopil nobene meje, ko je govoril o osvoboditvi. Vsakdo ima pravico govoriti o svobodi.“

zaskrbljujejo uradni francoski viri. Ti krogi so poudarili tudi to, da je De Gaulle imel pravico biti užaljen zaradi Pearsonovega napada in da je zato prekinil svoj obisk v Kanadi in se vrnil v Pariz.

Minuli ponedeljek pa je francoska vlada po izredno dolgi seji z De Gaulleom dala posebno izjavo, v kateri poudarja, da De Gaulle odn. Francija nima sicer namena rušiti suverenosti Kanade niti nima nobene teritorialne zahteve do nje, da pa je De Gaulle zavestno zagotovil Francozom, da jim bo Francija pomagala v njihovi borbi za enakopravnost z Angleži v Kanadi.

Ta uradna izjava francoske vlade je sprožila nov val zaprepanosti tako v Franciji kakor po vsem svobodnem svetu. Očitajo De Gaulleu in francoski vladi, da se direktno vmešava v notranje zadeve Kanade in da ustvarja izredno nevaren precedent. Kakor francoska v kanadske, tako bi se po francoskem stališču mogla katera koli država vmešavati v notranje zadeve druge države. To pa je popoln mednarodni kaos.

sistem z nekakim skupnim socialnogospodarskim sistemom, ki naj bolj pravično razdeli narodno bogastvo ter delovnim slojem zagotovi delež pri dobičku podjetij. Ta program je izdelalo 7 najuglednejših ekonomistov v stranki.

Novo vodstvo krščansko demokratske stranke je bilo že pri dr. Freiu ter mu je sporočilo zahteve stranke, ki tudi hoče imeti večji vpliv na samo vlado. Zato tudi zahteva zamenjavo ministra za delo Williamja Thayerja in za ljudsko zdravje Ramona Valdivieso, ker da sta „preveč zmerna“.

Levičarji v stranki so pa Freiu povzročili težave tudi v inozemstvu z zatrjevanjem, da krščansko demokratska stranka nima nič proti ustanovitvi podružnice komunistične Organizacije za solidarnost narodov, ki povsod propagira komunistično prevratnost in gverilo.

Gornja izjava je v posameznih državah Južne Amerike povzročila veliko presenečenje. Posebno tam, kjer komunistični gverilci že nastopajo. V Venezueli se je ves ogoren oglasil vodja venezuelske krščanske demokracije COPEI dr. Rafael Caldera. Brzobjavno je zahteval pojasnila od dr. Freia. Zato je bil čilski predsednik prisiljen, da je v govoru po podpisu zakona o agrarni reformi spregovoril tudi o tej zadevi. Zatrjeval je, da so nekateri, ki hočejo nasilje. „Hočemo slovesno poudariti pred čilskim ljudstvom in pred prijateljskimi državami“, je zatrjeval dr. Frei, „da tu ne bo nasilja, ker bo pred-

sednik republike s podporo ljudstva in njegovih ustanov že v kali zatrl sleherni poizkus za spremembo ustavnega reda. Nimam zakonitih sredstev, da bi preprečil ustanovitev take ustanove, kot je Latinskoameriška organizacija za solidarnost narodov. Toda moralno jo obsojam. In hočem poudariti to, da ne bom dopustil nasilja ne v državi in tudi ne, da bi se kršilo načelo nevmešavanja in samoodločbe narodov. Prav tako ne bom dopustil, da bi se iz Čila širilo nasilje ali motila red in zakonito postavljene vlade“.

Da dr. Frei teh besed ni govoril v prazno, je potrdil prav te dni, ko je poslal v Concepción karabinerje z oklepnimi avtomobili, ki naj bodo v pojačanje krajevnih karabinerskih postaj za primer nastopa komunističnih gverilcev. V provinci Arauca so namreč komunisti v zadnjem času postali aktivnejši ter so izvršili več napadov na konzularna zastopstva „imperialističnih“ držav in na inozemska trgovska podjetja.

Navedeni primeri iz vrste vseh mogočih ovir Freievih političnih naporov zgovorno pričajo na kako velike težave zadeva prvi krščansko demokratski predsednik v Čilu in na am. celini sploh pri izvajanju svoje „nekrvave revolucije“, ki naj bi narod žavarovala pred krvavim rdečim nasiljem in totalitarnostjo. So pa tudi viden dokaz, kako težko je v Južni Ameriki reševanje socialnih, gospodarskih ter družbenih vprašanj tudi zaradi nezumevanja skrajne desnice.

— jk

OLAS zaseda v Havani

V ponedeljek, 31. julija t. l., se je v Havani na Kubi začelo zasedanje OLAS-a (Organización Latinoamericana de Solidaridad), ki jo je sklical Castro na podlagi sklepov, sprejetih na zloglasni havanski trikontinentalni konferenci leta 1966.

Na zasedanje so bile povabljene vse latinskoameriške komunistične partije, udeležujejo pa se ga tudi afriške in azijske. OLAS uradno sestavlja kompartije iz 27 ameriških držav. Zasedanja se udeležujejo tudi komunistični vodja severnoameriških črncev 25-letni Carmichael, ki je prejšnji teden odletel iz New Yorka preko Londona v Prago, od tam pa v Havano na Kubo.

Zasedanje konference je odprl kubanski vladni predsednik Derticós. Castro sam se otvoritve ni udeležil, pač pa je nanjo poslal svojega brata Raula. Izginulega komunističnega Che Guevara so izvolili za častnega predsednika zasedanja.

Delegacija argentinske KP je takoj na prvi seji predlagala, naj bi delegati tega zasedanja podarili svojo kri in jo poslali Severnemu Vietnamu kot dokaz

solidarnosti s tamkajšnjimi komunisti. Argentinski predlog je bil seveda takoj sprejet.

Zasedanje OLAS-a v velikem havanskem Hilton hotelu, pred katerim se blesti Che Guevarov poziv: „Ustvarimo nove Vietname v Ameriki!“

Medameriška organizacija (OEA) pa je izdala poziv vsem ameriškim vladam, naj bodo vedno bolj čuječe pred komunistično prevratnostjo. Nevarnost ne bo izginila, dokler bo na Kubi vladal komunistični režim. OEA tudi opozarja vse ameriške države, naj pomislijo, od kod prihajajo denarni fondzi za izvajanje prevratnih akcij po vsem kontinentu. Castrovo gospodarstvo in finance dokazujejo, da teh fondzov ne oskrbuje Havana iz svojih zalog, pač pa denar prihaja iz ZSSR, ki skuša svoje prevratno delovanje skrivati za gospodarskimi in diplomatskimi pogodbami, ki jih sklepa z latinskoameriškimi državami in se na videz izogiba slehernih zvez s posameznimi kompartijami in njihovo prevratniško delavnostjo.

Zasedanje OLAS-a bo predvidoma trajalo do 8. avgusta t. l.

I Z T E D N A V T E D E N

V Vietnamu je ameriške oborožene sile zadela velika nesreča. Dne 29. julija je izbruhnil požar na ogromni letalonosilki La Forrestal, katere zgraditev je stala 218 milijonov dolarjev ter šteje njena posadka 4.400 mož. Zaradi požara je zgorelo na palubi več letal, več granat je pa eksplodiralo. Požar in eksplozija sta zahtevala 71 mrtvih med častniki in moštvom, 78 je bilo ranjenih, 112 je pa pogrešanih. Letalonosilka je odplula v pomorsko bazo Subic Bay na Filipinah na popravilo. Razen požara in eksplozije na letalonosilki La Forrestal so Amerikanci imeli tudi več izgub na raznih bojiščih, zlasti na demilitariziranem področju med Severnim in južnim Vietnamom, kjer so jim pripravile zasede redne severovietnamske čete. Toda izgube na komunistični strani so bile še dosti večje zlasti, ker so severni Vietnamci napadali z vso držnostjo in neustrašenostjo. Ameriško poveljstvo domneva, da napadajoče oddelke upijanjajo z raznimi drogami. Ameriško letalstvo je vsak dan bombardiralo vojaške in industrijske naprave med Hanomem in Hajfongom.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

81. razstava plemenske živine
V soboto, 29. julija, so v Buenos Airesu odprli 81. mednarodno razstavo žitokrvne živine, ki je vsako leto največja argentinska gospodarska manifestacija. Nanjo so živinorejci pripeljali najlepše primere krav in bikov zlasti pasem Hereford, Aberdeen Angus, Shorthorn, Holando Argentino, Charolais in drugih. Prav tako čistokrvne argentinske konje, svinje, ovce najboljše pasem ter perutnine in zajcev. Razstavljena je pa tudi industrija, ki je v zvezi s poljedelstvom ter živinorejo.

Razstavo je odprl državni tajnik za poljedelstvo in živinorejo ing. agronom Rafael García Mata. V govoru je naglašal velik pomen poljedelstva in živinoreje za narodno gospodarstvo. Zatrjeval je, da Argentina mora dohiteti vse tiste države, ki so jo v razvoju prehiteli. Zato je nujno, da izboljša tudi svoje poljedelstvo ter živinorejstvo in omogoči še večje količine mesa ter mesnih izdelkov za izvoz. Vlada posveča vso pozornost poljedelstvu in živinoreji in bo storila vse, da bodo živinorejci dobili plačane svoje napore za obnovo narodnega gospodarstva s pravičnimi cenami za meso in poljedelske pridelke.

Sedanji predsednik Kmetijske družbe dr. José María Laritigoyen je prav tako omenjal pomen in važnost kmetijstva in živinoreje za narodno gospodarstvo ter opozarjal na nujnost, da mora Argentina vedno ohranjati zalogo živine na taki višini, da ne bo ogrožen domači trg z mesom, pa tudi ne izvoz na inozemske trge. Oba govornika sta se s toplimi besedami spominjala prav pred razstavo umrlega za argent. živi-

norejo zaslužnega večletnega predsednika Kmetijske družbe Favstina Fano.

Na otvoritvi 81. mednarodne razstave žitokrvne živine je bil predsednik republike gral. Onganía z gospo, vsi ministri, buenosaireski nadškof kardinal dr. Caggiano, visoke vojaške osebnosti in člani diplomatskega zbora.

V ponedeljek se je na ogromnem razstavnem prostoru Argentinske kmetijske družbe pričela razprodaja kamponov, ki jih je izmed razstavljenih najlepših primerov vsake pasme določila mednarodna ocenjevalna komisija.

V nekaj vrsticah

Državni varnostni svet — Consejo Nacional de Seguridad — CONASE je sprejel skleno proti komunizmu. Sedaj čaka samo še na podpis predsednika.

Narodna banka je znižala obrestno mero za kmetijske kredite od 15 na 12 odstotkov.

Argentinska vlada je odgovorila na not. sovjetske vlade glede incidenta s sovjetsko tovorno ladjo Mičurinsk. Vztraja pri svojem stališču, da tovar v 12 zabojih ter treh velikih kovčkih ni diplomatska pošta ter zahteva pregled tega blaga. Sovjetska vlada je pa arg. veleposlanstvu v Moskvi sporočila, da omenjenih zabojev ne dovoli odpreti, da pa več ne vztraja na uvozu blaga v zabojih. S tem pa sama potrjuje, da je v zabojih na ladji tak tovar, ki res ni „diplomatska pošta“. Vzoredno z izmenjavo not med argent. in sovjetsko vlado je v teku proces proti kapitanu sovjetske ladje Vasiliju Stepanovu zaradi upora argentinskemu oblastem. Argentinsko sodišče je kapitana sovjetske ladje zasliševalo že prejšnji četrtek in sicer kar polnih 8 ur.

Pismo

Uredništvo Svobodne Slovenije je pred nekaj dnevi prejelo iz Zahodne Nemčije pismo, ki ga v naslednjem objavljamo. Glasi takole:

Dragi prijatelji!

Študent sem. Trenutno v Nemčiji. Zaradi jezika, pa tudi zaslužil bi si rad nekaj, da bom laže končal študije.

Napol slučajno so mi prišle v roke vaše edicije. Z velikim zanimanjem sem prebral že precej Zbornikov Svobodne Slovenije, pa tudi nekaj drugih knjig. To je bilo zame pravo odkritje. Vedel sem, da je veliko Slovencev po svetu, da jih je pa prav po vojni toliko odšlo, si nisem mogel predstavljati. Včasih sem premišljeval o naših izseljencih, pa mi je postalo tesno pri srcu čes: izgubljajo se, pozabljajo na svoj narod; umiramo. Kajti tudi doma nas je vse manj. Rad imam svojo domovino, čeprav je je komaj za dober seženj. Vesel sem, da sem Slovenec in žal mi je za vsakim od naših ljudi, ki se — ne po svoji volji — izgubi v svetu in pozabi na svoj rod. Koliko se jih je že!

In potem nekega dne vidim, da je Slovencev ves svet poln. Se več! Da so med seboj duhovno povezani. Da so eno, čeprav razmetani na vse konce. Pa bi Sloveck ne bil vesel! Vem, mnogo jih je, ki so izginili med drugimi narodi. Mnogi se celo sramujejo, da so Slovenci. Kar vas je pa ostalo zvestih, ste veliki ambasadorji slovenstva v širokem svetu. Ste cvet našega naroda. Kajti ni lahko ostati Slovenec.

Kajak sem se odločil pisati vam? Morda se kdaj komu od vas porodi vprašanje, če so smiselna in koristna vaša prizadevanja. Rad bi povedal, kako pomembno je vaše delo. Ko sem prebral prispevke k zgodovini pred in med zadnjo vojno, sem prišel do mnogih novih spoznanj. Približal sem se resnici, ki jo iščem. Hvaležen sem vam za to. Pišite. Odkrito in pošteno. Veliko delo opravljate. Ne samo za sebe tam zunaj. Še bolj je pomembno to delo za nas doma, ki smo, ali se bomo, zrasli po vojni in ki poznamo samo pol resnice. Pol resnice pa je zlo, prav kakor laž, ker zavede v zmotu. Trdno sem prepričan, da bo prišel čas, ko bomo lahko vsi spoznali vso resnico. Takrat bo vaše delo izpolnilo ves svoj namen. Šele takrat, ko bomo spoznali vso resnico, in jo priznali, lahko pričakujemo, da bomo kot narod stopili na pot resničnega napredka, na pot, ki je enotnost, svoboda, spoštovanje in razumevanje. Zdi se mi namreč, da brez resnice ne more biti dobrih in trajnih sadov.

Z velikim zanimanjem sem prebral biografske članke o dr. J. E. Kreku in dr. A. Korošcu. Zlasti dr. Krek mi je pri srcu. Nekaj malega sem bil vedel o njem že prej. Naša zgodovina ga omenja v zvezi z združništvom. Bolj ga nisem poznal. Dr. Korošča se manj. Komaj da sem vedel za njegovo ime. Po krivici sta ta dva velika Slovenca doma pozabljeni. Pa tudi škoda je, da

je tako. V naši razmeroma mladi zgodovini ni bilo toliko velikih mož, da bi mogli brez škode pogrešati prav vzora teh dveh in smeli pozabiti na njune zasluge.

Prav tako so zanimivi članki iz vašega življenja. Vas nekačo povezujejo in zbližujejo, čeprav ste raztreseni po kontinentih. Meni, kakor vsakomur od doma, ki jih je, ali jih bo še bral, pa se ob njem utrjuje prepričanje, da smo bolj žilav in vztrajen narod, kakor bi nekateri radi, ali kakor skeptiki med nami mislijo, ter da se nam ni treba bati, da se ne bi ohranili. Samo vztrajati moramo, vztrajati s tako odločnostjo, kakršno so poznali naši očetje skozi stoletja.

Naj omenim tudi vaše umetniške in znanstvene stvaritve. Za marsikateri dragocen utrinek lepote smo prikrajšani doma. Upam, da ne bo vedno tako. In naša Akademija znanosti in umetnosti bi smela biti ponosna, ko bi bili v njenih vrstah ljudje, ki so se uveljavili v mednarodnem znanstvenem svetu. Upravičeno ste ponosni nanje. Mi enako. Tudi po njih dobiva svet podobo o Slovencih.

In še nekaj. Hvala Karlu Mauserju za njegov veliki tekst. Menda je v mnogih od nas, ki smo zrasli po vojni, nekaj Zalarja. Bog ve, bomo znali najti pravi izhod iz osebne razklanosti? Večinoma se premalo poznamo resnico, da bi to zmogli. V tem je naša tragika. In morda vaša velika naloga. Resnica in pravičnost morata biti temelj našim sodbam in odločitvam in načrtom.

Na koncu bi rad povedal še nekaj misli svojim vrstnikom med vami, vaši mladi generaciji, kot jo imenujete. Prijatelji! Tudi doma smo priče trenjem v odnosih med generacijami. Mi mladi pač iščemo svojih potov. Včasih mislimo, da vidimo bolj daleč kot naši predniki. Včasih je to res. Vendar se moramo zavedati, da je tako zategadelj, ker stojimo na njihovih ramenih. Njihove izkušnje, njihova dognanja so temelj, na katerem gradimo, čeprav se tega morda niti ne zavedamo. Razlika med nami je samo v tem: kar je njim morda konec, to je za nas šele začetek. In ko bomo mi stopili v zadnjo tretjino svojega življenja, bomo gotovo čutili podobno, kot naši očetje čutijo zdaj. Če si torej utirate svoja pota, ni nič slabejšega. Škoda bi pa bilo, če pozabite na svoj narod in jezik. Slovenija, pravite, ni več vaša zemlja. Kdo bi vam mogel zameriti, če ne čutite do nje več tega, kar čutimo mi, ki rastemo z njo in iz nje, ali kar čutijo vaši očetje, ki so jo pomagali oblikovati. Toda, če so vam všeč Prešeren in Cankar, Gregorčič in Finžgar in Zupančič, če so vam všeč naše pesmi, če vam je kaj do vsega duhovnega bogastva našega ljudstva,

potem še čutite slovensko, potem ste še Slovenci. Tiste Slovenije z idiličnimi fantovskimi večeri na vasi ni več. In ne kaže žalovati za tistimi časi. Škoda je le, da se s tistim, kar je starega, izgubljajo tudi gostoljubnost, odkritost, srčna domačnost in solidarnost med ljudmi, kar je bila nekdaj — kot pravijo — odlika našega življa. Tudi mi doma živimo v tempu sodobnega življenja, ki čedalje bolj povezuje vse ljudi v eno skupnost. Vendar je tudi v sodobnem svetu še prostora za različne narode. In zelo škoda bi bilo zavreči zaklade duha, katere so naši predniki zbirali s tako skrbjo in ljubeznijo. Naprotito. Potruditi se moramo, da to zakladnico še bolj obogatimo, da na tem, kar je v preteklosti dobrega, gradimo novo — boljše. Vi, ki ste zdoma, lahko obogatite našo kulturo še z novimi vrednotami, zajetimi iz vašega okolja. Slovenija ni danes pravzaprav več samo v deželi pod Julijci in Karavankami. Je tudi v argentinski pampi in barilskih Andih, je tudi v Torontu in Clevelandu in Avstraliji. Ne gre več samo za zemljo. Gre za Slovenstvo. In še več. Gre za idejo bratstva in solidarnosti med ljudmi, ki mora in more najprej zaživeti prav znotraj narodnostnih skupin. Zakaj ne bi ravno Slovenci, ki nas je usoda po svoji čudni logiki razmetala na vse konce, prvi stopili na to pot, ali na sledili zgledu, če je že kdo pred nami krenil nanjo? Zakaj bi do-

Miha Marinko: Zategniti bo treba lastni pas

Miha Marinko, eden od vodilnih slovenskih komunistov in član CK Zveze komunistov Jugoslavije, je 4. julija pri Sv. Duhu na Ostrcem vrhu odkril spomenik Djuri Djakoviću, biv. generalnemu tajniku jugoslovanske komunistične partije, ki je bil v predvojni Jugoslaviji v tem kraju ustreljen pri poizkusu prebega v Avstrijo.

Miha Marinko je bil tudi glavni govornik. Med drugim je razvijal partijsko politiko v pred, med. in povojnih časih. Močno si je prizadeval, da bi jo prikazal kot „konsekventno načelno politiko“, ki je Jugoslavijo tudi morala postaviti v sporu med Izraelom in Arabci samo na stran Moskve in Arabecev, kot je to odločil Tito. Upravičenost in nujnost take odločitve je utemeljeval takole:

„Toda, kakor že večkrat v preteklosti, se moramo tudi sedaj zavedati, da je to edina pot krepitve naše neodvisnosti, našega ugleda in položaja Jugoslavije v današnjem napetem svetu. Vendar pa tudi v primeru, da bi bilo potrebno zategniti lastni pas zaradi pomoči žrtvam agresije (tudi Marinko misli, da se pred ljudmi „postavlja“, če namesto slovenske besede „napad“ uporabljamo „agresija“, op. p.), ne smemo niti malo popustiti pri naporih za uspešno izvedbo gospodarske reforme, brez katere ne bo niti stabilizacije in

„Naloga vseh, ki morejo, je sedaj: utrjevati ljubezen do svobode. Širiti smisel odgovornosti v svobodni družbi. Predočevati svobodo kot vir sreče, ki je vreden vsake žrtve. Depovedovati novim rodovom, da je razvijana neodgovornost smrt vsake svobode. Miren in srečen prehod v dobo demokratičnih svobodčin bo mogoč šele, ko bomo, in če bomo vsi hoteli to prvo in glavno: demokratično svobodščino v vsem javnem in državnem življenju in bomo sposobni v demokraciji živeti, demokraciji služiti in v demokraciji vladati.“

Dr. Miha Krek v poročilu za sestanek zaupnikov Slovenske krščanske demokracije SLS v Bs. Airesu 30. 7. 1967 o nalogah Slovencev doma in v svetu

volili, da gredo znamenja časa neopazno mimo nas!

Pozdravljam vas bratje in vam želim uspehov pri vaših prizadevanjih za lepšo bodočnost, v svojem in v imenu vseh, ki doma mislijo in čutijo podobno kakor jaz. Zdi se mi, da nas je veliko, čeprav se še ne poznamo med seboj. Ko se spet vrnem domov, bom pogrešal vesti iz „Slovenije po svetu“. Ampak — ko naslušiti resnico in smer, ki vodi do nje, ne nehaš iskati pota, da bi jo dosegel.

Srečno!

Prijatelj iz domovine

*

V pripisu pisma pisec navaja svoje pravo ime in naslov. Ko se mu zahvaljujemo za njegovo zanimivo pismo, mu zagotavljamo, da naj bo brez skrbi: njegovo ime in naslov bosta ostala uredniška tajnost.

Sestanek zaupnikov Slov. kršč. demokracije

je bil v nedeljo, 30. julija, dopoldne v Slovenski hiši. Začel ga je ob enajstih g. Miloš Stare. Po pozdravu in uvodnih besedah ter navedbi dnevnega reda je imel prvi referat g. Rudolf Smersu o zadnji okrožnici papeža Pavla VI. O delu za razvoj narodov.

Sledilo je zanimivo poročilo predsednika Slovenske krščanske demokracije g. dr. Mihe Kreka, ki ga je prebral g. Jože Zakelj ml. Nato je g. Pavel Fajdiga podal nekaj konkretnih, predvsem statističnih podatkov v zvezi z zadnjimi dogajanjmi v svetu in to predvsem iz gospodarskega vidika. G. Miloš Stare je osvetlil nekatere dogodke v domovini. Nato je podal sliko o stanju v domovini in kako gledajo na emigracijo. Vse to pa predvsem na osnovi dopisov iz Avstralije in drugih kontinentov od Slovencev, ki so v zadnjem času emigrirali iz domovine.

Sledil je razgovor o delu in nalogah Slovenske krščanske demokracije. Debata je bila živahna in konstruktivna. Na predlog g. Marka Kremžarja sta bili ustanovljeni dve delovni komisiji.

zadnjega izraelsko-judovskega spora je vso napetost med Judi in Arabci povzročil egiptovski diktatorski zanešenjak Nasser, zvesti Titov tovariš ter jo tudi ginal in pritiral na ostrino. Namesto, da bi za nesrečo, ki jo je s tem povzročil arabskemu narodu, odgovarjal pred narodom in zanj nosil tudi vse posledice, mu Tito sedaj pošilja pomoč, da jo bo Nasser delil tistim, ki ga drže na oblasti, da ga bodo še naprej proglašali za svojega voditelja.

Zato ljudje tako v Sloveniji, kakor po ostali državi kar javno zabavljajo proti odtegotanju plač za Nasserja. Javno izjavljajo, naj si od svojih plač odtrgujejo tridnevne zasluge vsi dobro plačani komunistični funkcionarji od Tita na vrhu pa do zadnjega propagandista na vasi. In če bi bilo treba, naj si tudi zategujejo pasove, kolikor hočejo, s takimi predlogi pa naj nikar ne hodijo pred delovno ljudstvo, ki s svojimi bormi plačami že sedaj komaj životari in ni prav nič voljno si odtrgovati od svojih ust zato, da bi se egiptovski zanešenjak še naprej širokoprsil in grozil na vse strani z ustvarjanjem novih komunističnih postojank v tem delu sveta ter samo ogrožal svetovni mir.

Dr. Julija Payman

Svetovni kongres Mednarodne kat. zveze za socialno službo

v Buenos Airesu od 10. do 16. julija

Že ob koncu preteklega decembra je buenosaireski tisk oznanil, da je podpredsednica te Zveze za Latinsko Ameriko, Marta Ezcurrea, na tiskovni konferenci v Buenos Airesu poročala, da se bodo na tem kongresu znašle znane svetovne osebnosti in pa, da je v Rimu že bila tozadevno govorila s papežem in visokimi dostojanstveniki v Vatikanu. Posvetovala se je bila tudi z argentinskimi poslaniki v Madridu in Rimu, z argentinskim zastopnikom pri ZN ter s predsednikom Mednarodne Caritas, ki je nato obiskal Argentino.

Tako se je v ponedeljek, 10. julija, začel ta kongres v Buenos Airesu. Bilo je 1300 udeležencev, 890 odposlancev in 410 opazovalcev iz 34 držav.

Nad vse zanimivo je bilo predavanje dr. Petra C. Damiga, ministra za razvoj in napredek v afriški republiki Visoka Volta, ki je obdelal vprašanje „Zahteve resničnega človeškega socialnega napredka“. Njegovo zagovarja je človeka današnjih dni je doseglo višek, ko je postavljal pretresujoča vprašanja: Kako biti človek v Indiji, kjer na milijone bitij umrje od gladi? Kako biti človek v Afriki, kjer, kljub vsej moči znanosti, strašne bolezni uničujejo življenja? Kako biti človek v civilizacijah uporabe, kjer materija doždevno prevzema vodstvo duha? Kako biti človek v teh časih, ko se tu in tam oznanjajo samo: deževje bomb, strelav in vzdihov užalostjenih mater?

V izbrani analizi je minister podal odgovor, da ima človeška solidarnost dolžnost, da zastavi vse za vse.

Zaključni govor v nedeljo 16. julija je imel profesor Vázquez, odbornik „Sveta laikov“ o temi „Zahteve krščanske vere za resnično duhovnost socialne službe.“

Komu pa je bilo dano, da je ustanovil tako, svet obsegaajočo zvezo? Bila je žena, ki je vse svoje življenje darovala socialnemu delu po svetu. Ker mi je Bog naklonil čisto posebno pravico, da sem več let osebno in v prav tesnih stikih z njo sodelovala, spoštovanje narekuje mojemu peresu, da jo čitateljicam in čitateljem Svobodne Slovenije tudi predstavim:

Marija Gabrijela BAERS (izg Bars) se je rodila 1883 v Antwerpau (Marijino mesto v Belgiji), tam dokončala srednjo in višje šolsko izobrazbo, nato pa na univerzi v Friburgu v Švici in še na Inštitutu St. Louis v Bruslju v Belgiji. Že kot 25 letna je delovala na socialnem delavskem področju za izboljšanje položaja žena in deklet delavskega sloja. Sledile klicu malinskega nadškofa, kardinala Mercierja je že l. 1912 ustanovila z sodelavci Viktorijo Cappe generalno tajništvo za „Oeuvres sociales féminines de Belgique“, čigar podružnice so se takoj razširile po vsej državi. V dvajsetih letih tega stoletja je rasla njena delavna energija v širino; vedno številnejša so postajala nje-

na javna in zasebna predavanja in narodni in mednarodni kongresi; vedno dalekosežnejši njeni spisi, poročila, članki in brosure iz socialnega področja.

V tesnem sodelovanju z duhovnim svetovalecem Msgr. Belpairem, osebnostjo mednarodnega kova, in zelo nadarjene gospodične Cappe, je Marija Baers leta 1925, na mednarodnem kongresu v Milanu ustanovila „Katoliško mednarodno zvezo za socialno službo.“ Takoj je stopila v zvezo z voditeljicami katoliških ženskih socialnih šol v Franciji in Nemčiji in z v drugih deželah že obstoječimi socialnimi šolami. Iz generalnega tajništva v Bruslju, kjer sem preživela dve leti, 1938 in 1939 do začetka zadnje vojne, sem kot taka obiskala vseh 7 belgijskih socialnih šol 43 nemških ter vse francoske. V generalnem tajništvu samem pa sem imela prednost poslušati vsa predavanja francoske (takrat mednarodne) socialne triletne šole. Trikrat na teden smo z učenkami vseh treh letnikov obiskale bolnišnice, morišnice, industrijska podjetja itd.

Kdor je takrat mogel stopiti v delokrog M. Baers, kdor je doživel in čutil izžarevanje duhovne sile in delavnosti te velike žene, ostane vkleknjen. Prijateljsko mednarodno sodelovanje katoliških socialnih šol po svetu, ki je v milanski dneh bilo ustanovljeno v Ope- ra Cardinale Ferrari, je kljub vsem obremenitvam druge svetovne vojne ostalo in l. 1946 je po zaslugi človekoljubnega in velikopoteznega zadržanja generalnega tajništva v Bruslju mogočno vzcvetelo. Vodilni vpliv Marije Baers raste in l. 1936 postane članica belgijske senata in predsednica komisije za

javno narodno zdravje. Leto pozneje, 1937, ob mednarodni svetovni razstavi v Parizu, je tam vodila svetovni kongres te Zveze. Na tem kongresu Mednarodne katoliške zveze za socialno službo sem jaz zastopala Jugoslavijo in imela v francoščini predavanje „Prvi začetki socialnega dela v Jugoslaviji“. Mesto Pariz nam je pripravilo krašen sprejem z večerjo v mestni hiši. Pred mojim odhodom v Pariz, je bil na mojo prošnjo sprejet v mednarodni odbor te Zveze blagopokojni škof dr. Gregorij Rožman, kar je ostal vse do svoje smrti. Jaz delujem z njim že od l. 1930.

Leta 1939 pošljejo Marijo Baers kot zastopnico Belgije v komisijo za socialno delo v ZN. Ko pa je l. 1940 njena domovina postala bojišče, je takoj ustanovila „Pomoč za porušene družinske domove.“ Takrat se je zlasti posvečala belgijskim izseljenim delavcem, ostala pa generalna tajnica socialnega dela krščanskih belgijskih žena, ki zadnji čas že obsega 400 posvetovalnic za matere in po centrali gospodinjstvih šol je že takrat bilo vzgojenih 30.000 delavk. Vse te številne organizacije stalno izdajajo tudi več raznih listov v flamskem in francoskem jeziku, to je v obeh narodnih jezikih, ki dosegajo vsako belgijsko delavsko družino. Socialne šole so tam vzgojile že nad 2000 socialnih pomočnic.

Marija Baers v vseh vprašanih ženskega dela zagovarja — materinstvo — in je o tem izdala izvrstno knjigo, kjer tako lepo poudarja tisti gniljivi stavek francoskega pisatelja F. Coppéja, ki pravi: „Vsaka žena mora biti mati, če ne po naravi, pa po milosti.“

Bila je zares mati po milosti. Naj navedem samo en primer njenega ma-

terinstva, katerega sem osebno doživela v senci njene materinske ljubezni v njenem središču v Bruslju: Vrnila se je iz Španije; v Rimu je bil Pij XII. izvoljen za papeža. Učenkam socialne šole, kjer sem prakticirala, je rekla: Ne more bi to izvolitev Pija XII. bolje proslaviti kot: „Danes popoldne pripelje vlak 600 izstradanih otrok iz Španije, katere boste razdelile po družinah v Bruslju, kjer je že vse pripravljeno.“ Šla sem na kolodvor in učenkam pomagala. Vse odtlej se rada spominjam Pija XII. in tistih 600 otrok. Za petletnico smrti Pija XII. sem pripravila predavanje: „Socialno politična dediščina in zapuščina Pija XII.“; pa do tega ni prišlo.

Po drugi svetovni vojni je Marija Baers razširila svoje mednarodno področje z rastočimi zvezami drugih dežel in narodov med seboj. Mednarodna Katoliška zveza za socialno službo je vstopila v ZN in v UNESCO leta 1948. Kot zastopnica te Zveze in odposlanka belgijskega pravosodnega ministrstva potuje v ZDA; rast južnoameriških ženskih šol jo julija 1949 povede v najvažnejše dežele Južne Amerike.

Imenovana je članica panameriškega kongresa za socialno delo in v čilu je postala častna doktorica socialnih znanosti.

Mednarodni odnosi Zveze segajo že preko Južne in Severne Amerike v Avstralijo, Indijo, Japonsko, Kitajsko, Libanon in Afriko.

Zveza je torej v polnosti svojega razvoja, v živahni izmenjavi vodilnih socialnih osebnosti in organizacij vseh petih delov sveta.

Novice iz Slovenije

Dr. Janko Arnež, stolni kanonik v Ljubljani je umrl 21. julija v 91. letu starosti in 66. letu duhovništva. Pogreb je bil 24. julija.

Slovensko gledališče v Celju je v težkem finančnem položaju. Občina zanj ne kaže razumevanja. Zato je že veliko igralcev sprejelo namestitve pri drugih gledališčih. Tisti, ki so še ostali, se trudijo, da bi ljubiteljem gledališča nudili vsaj toliko predstav, kolikor jih zmorejo. Ob takem položaju celjskega gledališča je krajevni kronist zapisal tole porazno ugotovitev za sedanje komunistične oblasti v Celju: „Kazno je, da je gledališče na milost in nemilost izročeno ljudem, ki mislijo, da je kultura in umetnost za sodobnega človeka nepotreben hoby. Če bo šlo tako naprej, je nevarnost, da bo Celje gledališče sploh izgubilo. In potem bo v Celju še bolj dolg čas. Ostala bo samo še pijana mladina v pivnici in po cestah, od časa do časa pa kak cirkus, streap-tease za dva jurja v Celi“.

Kamniško pevsko društvo Lira je od 25. julija do 1. julija gostovalo na Nižozemskem. V mestu Ulft je vrnilo obisk tamošnjemu pevskemu zboru. Pevec iz Kamnika so s svojim koncertom dosegli velik uspeh. Na koncertnem večeru so se slovenskim pevcem pridružili še flani nizozemskega Ulft's

Manner kora ter so skupno zapeli slovensko pesem „Kaj b'jes tebi dar“.

V Ljubljani je umrla v 76. letu starosti pisateljica Ilka Vaštetova. Po poklicu je bila učiteljica. Pisala je življenjske in zgodovinske dela. Tako roman o Prešernu, roman Vražje dekle. Njena ostala zgodovinska dela so: Upor, Svet v zatonu, Grčarjevi. Njen edini povojni življenjski roman Izobčenci, je posvečen pisatelju Janezu Trdini. Svoje življenje je popisala v Podobah iz mojega življenja.

Umrli so. V Ljubljani: Jože Leskovšek, Jaka Križaj, knjigovez, Ema Benigar, upok., Franc Škafar, mžarski mojster, Vera Jerše roj. Obreza, Jože Polanc, upok. Marija Šuštar roj. Berk, Alojz Tavželj, upok., Viktor Blažič, elektro-mojster, prof. dr. Matko Potočnik, gimn. ravnatelj v p., Viljem Leben, gledališki mojster v p., Drago Klemenc, steklar, Terezija Zajšek, ing. Franc Lavrič, Jože Grošelj, Gizela Ličen, Marija Kastelec, Eva Zrimec, upok., Ana Ažman roj. Robežnik, dr. Janez Gantar, sanitetni podpolkovnik v p., Stane Jager st., upok., Anka Šest, učit. v p., Cecilija Platner roj. Skušek in Tomo Križnar, elektrotehnik v Trzinu, Karl Bantan v Dolu pri Hrastniku, Franjo Dolžan v Celju, Franc Pagon, ravnatelj knjižarne v Kranju, Rudi Košak upok. v Hruševah.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnostne novice

† Viktor Dolšek. Iz Kanade je prišlo žalostno sporočilo, da se je smrtno ponesrečil Viktor Dolšek. Rajni se je rodil 1. 1923 v Kočevju. Do izbruha kom. re-

GLAS O ZBORNIKU SVOBODNE SLOVENIJE IZ DOMOVINE

Slovenski razumnik, ki zaradi svojega poklicnega dela živi zunaj Slovenije v Jugoslaviji, je dobil v roke Zbornika Svobodne Slovenije za leti 1966 in 1967.

V pismu piše: „...čestitam za močne in dokumentarne članke v Zbornikih Svobodne Slovenije za leti 1966 in 1967. Šele sedaj spoznavam vaše delo. Mogoče je kvalitativno bolj vredno in za slovenstvo važno kot ono v domovini. Veliki idealisti in optimisti ste v pogledih na bodočnost. Za vsak slučaj, tu je načrt. Samo ali bo še kaj ostalo od naroda doma? Ni naraščaja. V kolikor ga pa je, je v večini materialističen in brez idealov. Najbolj so me ganili slovenski domovi. Koliko je bilo za to materialnih žrtev! Ali imajo prav tisti, ki pišejo, da se mladina odtujače slovenstvu? Z užitek berem Sirove članke. Pa tudi druge kar požiram. Le tako naprej!“

volucije je delal v kočevski tekstilni tovarni. Ko pa so komunisti začeli s svojimi zločini, je vstopil takoj k Vaški straži v Dolenji vasi, nato pa se je pridružil domobrancem. Že pri Vaški straži je bil ranjen, nato pa še trikrat pri domobrancih. Vendar se je dobro pozdravil.

Leta 1945 se je z drugimi umaknil na Koroško, kjer je bil pri taboriščni policiji v špitalskem taborišču, odkoder je leta 1947 emigriral v Kanado. Tam se je s pridnostjo in varčnostjo gospodarsko lepo opomogel. V Lesarjevi družini so ga imeli kot svojega.

V domovini zapušča očeta, ki je že v 91. letu starosti in mater v 72. letu, na Ezeizi v Argentini pa edino sestro go. Štefko por. Gladek s tremi otroci. Vsem izrekamo sožalje. Rajni Viktor pa naj počiva v miru.

Ing. agr. Marko Bajuk se je vrnil v Mendoza po enomesečnem tečaju v tehničnih temeljih univerzitetnega pouka, ki ga je v Santiago - Chile organiziral Instituto Interamericano de Ciencias Agrícolas (OEA).

Andrej Bajuk je končal visokošolske študije na ekonomski fakulteti mendoške univerze, Univ. Nac. de Cuyo, conador público nacional. Vmes je istočasno dovršil v Mendoza poseben dvoletni ekonomski tečaj pod vodstvom treh univerz: Chicago, Santiago - Chile in Cuyo - Mendoza.

Čestitamo in želimo obema veliko uspeha v poklicnem delu!

Praznik Slovenskega gledališča

Tako lahko menujemo letošnjo prvo predstavo Slovenskega gledališča, ki je bila odigrana že proti koncu tukajšnje zime, v soboto, 29. julija, kar je pač posledica dolgih priprav. Kajti za krstno predstavo Vombergarjevega Martina Krpana se je bilo treba temeljito pripravljati. In naj mi gospod režiser oprusti, da se najprej pomudim pri avtorju in njegovih prednikih.

V razgovoru z dr. Debeljakom je pisatelj, pač eden najuspešnejših slovenskih dramatikov, večkrat poudaril folklornost in ljudskost nove drame. A moramo upoštevati, da je Vombergarjev poglavitni vir bil baš Levstikov tekst in da je njega dramatisacija že nekoč ob Govekarju dvignila oblak prahu v slovenski literaturi, ki ga je razpihal prav Ivan Cankar s svojo „Krpino novo kobilo“. A med Govekarjem in Vombergarjem je precej razlike. Govekar je Levstikovemu tekstu precej novega dodal in prvobitni slovenske moderne Cankar je napisal Govekarjevo obsodbo pač kot idejni izliv tedaj naprednejše literarne struje. Zato bi bil očitke, da ponavlja Vombergar Govekarjevo delo in se pač snovno naslanja na Levstika, krivičen. Dramatik in to največji med njimi so radi segali po starejših snoveh. Stari grški dramatik so izbirali za svoje nesmrtnne drame skoraj izključno splošno znane mitološke snovi in moram naglasiti, da se istih snovi poslužujejo še dandanes moderni dramski pisci, celo slovenski doma. Veliki Shakespeare je po večini izbral renesančne novice za snov svojim nesmrtnim dramam. Ni torej tak izbor snovi nič novega, niti kaj negativnega in moramo šteti Vombergarju v veliko uslugo, da je Levstikovo pripo-

vedi dodal še veliko folklornega blaga izpred Levstikovega časa, o čemer sta dr. Debeljak in on itak predavala na letošnjem IV. kulturnem večeru SKA. Podobno je postopal tudi drugi naš dramatik Zorko Simčič s Prešernovim Krstom pri Savici, ki ga tukajšnje Slovensko gledališče pripravlja za eno naslednjih letošnjih predstav.

Vombergarjevo pripovedovanje o folklornem blagu, ljudski pripovedki in storiji pa daje misliti tudi o tem, koliko je bila Levstikova povest sama iz tega gradiva vzeta. Levstik sam v svojem Krpanu navaja stari ljudski ep o Pegamu in Lambergarju in o ljudskem izvoru povesti je baš pisal že tudi doma literarni zgodovinar dr. Slodnjak, a spisa, žal, ne poznam. Sodim, da je ep, ki je brez dvoma še srednjeveškega porekla, a ostal do najnovejših časov še živ, dobil — najverjetneje v 18. stoletju — svoje kmečke inačice, katerih eno je pripovedoval Močilar Levstiku, drugo špinov oča Vombergarju. Te inačice niso modernizirale starega orožja mečev in sulic v sablje in puške, pač pa je Močilarjevo pripovedovanje prevzelo poznejše tihotapstvo z angl. soljo.

Kar Joža Vombergarja še uvršča med starejše dramatičarje, to je njegova stalna zaposlitev na odru, ki je prišla do izraza tudi pri tej uprizoritvi, ko je igral vsaj drugo najvažnejšo vlogo cesarja Janeza, v igri in protigrigi „glavni zlahtni del“ dejanja. In odigral je to vlogo odlično, z malim zaticom, ki gre na rovaš njegovim letom, drugače pa popolnoma v smislu navodil v razmnoženem tekstu drame, navodil, ki dajejo tej vlogi nakakšen zadržan značaj.

Drugi junak predstave je bil režiser g. Maks Borštnik. V največji zaslugi

BERAZATEGUI

V nedeljo, 16. julija smo imeli lepo uspešno domobransko proslavo v našem domu.

G. Jože Guštin je daroval sv. mašo za te naše junake, nato pa nam v govoru prikazal nesebično žrtve naših fantov, ki se niso strašili največje žrtve in jo tudi doprinesli, brez godrnjanja, brez pritožb, brez jadikovanja, kajti v dno duše so spoznali, da so v službi Boga, naroda in domovine!

„Skušajmo večkrat misliti na to in na te naše junake, posebej tedaj ko naša skupnost terja od nas kak doprinos, in zmožli bomo več kot misliti,“ je zaključil govornik.

Naši najmlajši so nam pod vodstvom g. Puckove lepo zapeli kitico narodnih.

(Sledila je recitacija Balantičeve: „Zasuta usta“, ki nam jo je tehtno podala Olga Žužkova.

Naslednja točka je bila Koroščeva: „Naša zgodba“ recitacija prepletena z domobransko in narodno pesmijo.

Zgodbo je doživetno zajel v recitaciji g. France Vitrih.

Ob lepo okrašenem odru, podanih besedah in domobranski pesmi so nam bili naši junaki zopet tako blizu...

Z večno lepo „Oče, mati...“ je dvorana zaključila lepo proslavo.

Po kratkem odmoru smo imeli čajanko in prijeten, pa vreden razgovor, kako bi mogli narediti ta naš dom čim prijetnejši za vse, posebej pa za našo mladino.

SLOVENSKA VAS

V Slovenski vasi bodo gradili nov dom

V Slovenskem domu v Slovenski vasi je bil v juniju izredni občni zbor Društva Slovenska vas, osrednjega društva v tem slovenskem naselju. Na dnevnem redu sta bili dve točki: Predaja društvenih nepremičnin na ulici „Orverin in odobritev gradbenih načrtov za nov slovenski dom z dvorano in stalnimi prostori na športnem igrišču nasproti cerkvi Marije Kraljice sveta.

Po daljši debati je bilo sklenjeno z veliko večino, da se društvena nepremičnina proda za vsoto 2.900.000 pesov novemu nastajajočemu slovenskemu kovinskemu podjetju v Slovenski vasi. To podjetje bo kupno ceno 2.900.000 plačalo v obrokih. Ob koncu meseca julija bo položilo prvi obrok 780.000 pesov, ko bo napravljena in podpisana kupoprodajna pogodba. Do prevzema posesti nad nepremičnino bo do konca februarja 1968 plačanih skupno 1.680.000 pesov, ostanek bo kovinsko podjetje plačalo do konca januarja leta 1969.

Udeležencem izrednega občnega zbora je nato g. Jože Čampa pojasnjeval gradbene načrte, ki sta jih za novi slovenski dom v Slovenski vasi napravila arhitekta gg. Marjan Eiletz in Jurij mu je šteti, da je iz obširnega buenosajreškega ozemlja zbral najboljše igralce, jih do podrobnosti izpil, jim omislil primerno sceno za pet dejanj in devet slik, a poleg tega je še sam igral vlogo Jake, cesarjevega kočijaža, sedva na svoji brezhibni način. Vsa režija je kazala Borštnikovo veliko ljubezen do izvirnega našega dela.

Izdelava in oprema scene je bila v rokah že preizkušene slikarja g. Ivana Bukovca in moram poudariti, da je tudi oprema bila vseskozi premišljena. Scena je bila brez pravega sloga, zato so se slike hitro druga za drugo vrstile in takšna brezlogost je za takšno igro tudi najbolj primerna. Poleg vseh navedenih sodelavcev, ki so vsi svoj posel brezhibno izvršili, pa moramo posebej imenovati inspicijenta in zamisla oblik g. Friderika Beznika. Oblika gospode je zbral po nekoliko za Krpana še tradicionalnih rokokoskih vzorih, jih primerno preuredil in jim prilagodil tudi obleke ljudskih tipov. Svojo nalogo je vzorno rešil s pomočjo anonimnih igralcev. In takoj še omenim njegovo igralsko vlogo Frfre, Brdavovega služabnika, je v že dolgi vrsti njegovih sijajni igralskih kreacij.

Ostale vloge bi kot stvaritve drugih sodelavcev režije lahko kar skupno pohvalil, če ne bi bil običaj drugačen; pa naj sledijo po vrsti, kot so v programu navedeni. G. Stanko Jerebič kot Martin Krpan je že po svoji postavi kot ustvarjen za igro kmečkega silnika, a tudi njegova igra je bila res pravšna. Igra, govorjenje, obleka, nje noša, nepresliena moč, flegma in iskrenost, to so nekatere odlike, ki se vidijo same po sebi umljive, ki jih pa zmora samo igralec velikih kvalitiet po vestnem in natančnem študiju.

Odlike cesarja Janeza sem že ome-

SLOVENC PO SVETU

AVSTRALIJA

Slovenska nova maša

Doslej smo navadno imeli novomašnike med slovenskimi naseljenci v Argentini, v ZDA in Kanadi. Je razumljivo, ker je v navedenih državah največ slovenskih ljudi. Sedaj pa imajo novomašnika Slovenca tudi slovenski rojaki v Avstraliji. Je to Edvard Sedevič. Rodil se je leta 1941 v Mona Vale blizu Sydneya. Njegovi starši so iz vasi Breg v župniji Banuščice ter so prišli v Avstralijo že leta 1939. Novomašnikov oče je umrl leta 1949. V srednjo šolo je Sedevič hodil k šolskim bratom v Manlyju, modroslovne študije je pa končal v velikem semenišču St. Patrick's College v istem mestu.

Edvard Sedevič je bil v novomašnika posvečen v sydneyski katedrali v soboto, 22. julija, naslednji dan je imel novo mašo v domači fari Narrabeen, v nedeljo, 30. julija, jo je pa ponovil med Slovenci v Paddingtonu. Tu je bila nova maša po slovenskem običaju.

PO ŠPORTNEM SVETU

V Kranju se je končal 8. julija lahkoatletski turnir za pokal Slovenije 67. Prvo mesto med člani je zasedla ljubljanska Olimpija, med članicami pa celjski Kladivar. Med nove slovenske lahkoatletke je treba prišteti poleg Kranjčana Mileka v skoku v višino še novo slovensko rekordko v skoku v višino. Baboškova je s 162 cm postavila slovenski damski in mladinski rekord ter kot mlajša mladinka še državni rekord. Mladinec Kladivarja Cigelnicki je v hoji na 5 km postavil državni mladinski rekord s 26.00, v teku na 200 m pa je Mele postal s 22,4 slovenski mladinski rekord.

Tekmovali so lahkoatleti Olimpije (Lj.), Kladivarja, Ljubljane, Triglava (Kranj), Maribora, Branika (Mrb.), Rudarja (Trbovlje), Nove Gorice, Slovana (Lj.), Novega mesta, Pomurja, Delfina iz Kopra, Fužinarja iz Raven in atleti iz Kidričevega, Cerknice, Kočevja in Jesenice.

V Winnipegu v Kanadi je 23. julija edinburški princ Filip odprl V. vseameriške igre. Istega dne je bilo tudi na seji zveze določeno, da bodo prihodnje igre leta 1971 v Caliju v Kolumbiji.

V zadnji etapi velike kolesarske dirke „po Franciji“ je zmagal znani francoski kolesar Poulidor. Toda v splošni uvrstitvi je odnesel zmago njegov rojak Pingeon, drugi pa je bil s 3 minutami zaostanka Španec Gimenez.

Vombergar. Ta bo nosil ime po pok. msgru. Janezu Hladniku, ustanovitelju Slovenske vasi in dobrotniku Slovencev v Argentini.

Za graditev novega slovenskega doma in dvorane je bil izvoljen posebni gradbeni odbor. Vanj so bili določeni: gg. vikar Janez Petek Ignacij Glinšek, Jože Čampa, Tone Novljan, Martin Miklič in Stane Mehle.

nil in preidem takoj na cesarico Kuni-gundo ge. Franciške Reja. Po sijajnem nastopu v Cankarjevi komediji smo bili na njeno igro posebej radovedni in jo je res odigrala s tolikšno naduto naravnostjo, da zasluži posebno priznanje.

Cesarična Marjeta gđ. Angelece Ravdek je bila svoji materi enako vredna in je svoj preskok iz protiigre v „žlahtni del dejanja“ prepričljivo izvedla.

Levstikov minister Gropa ali Gregor je v komediji razdeljen pravzaprav v pet vlog in to precejšnjih. Gregorja, dvornega ministra, je igral g. Ciril Markež, nekako povezujoč v svoji igri značaje ostalih štirih ministrov, bolj pravi premiere kot minister dvora.

Jurij, minister bojnih trum v igri g. Lojzeta Režlja je ustvaril spet eno svojih nepozabnih vlog in treba posebej poudariti njegove mimične sposobnosti.

Minister za zunanje reči Damijan je dobil v igri starega igralskega praktika g. Ludvika Stancerja Rezljevim sposobnostim sorodnega glumača.

Največji zaviralni delež gre pa ministru za odnostranje reči Vrbanu, ki ga je v že znani dobri praksi upodobil g. Maks Nose. Od ostalih „magistrov“ se razlikuje minister za uk in bogočastje Urh, g. Tine Debeljak ml., ki ima poleg drugih boljših sposobnosti tudi nekaj socialnega čuta. Odlikuje ga zlasti dobro odsko govorjenje.

Miho, cesarjevega služabnika, je igral novi igralec g. Tone Mežnar lepo z vsemi omejitvami, ki mu jih predpisuje avtor — pripomnik. — Jako, cesarjevega kočijaža smo že omenili. — Peter, ki je služabnik ministra Vrbana, je dobil v g. Francu Gerkmanu zelo ustreznega gralca. — Petra Brdavsa, divjega velikana, je odigral glumaško in govorno zelo primerno g. Janez Perharič. (Le krstno ime je za divjega ne-Slovenskega gledališča.

Vsak teden ena

IZ ILOVICE

France Balantič

*Iz Ilovice, ki jo jug sprosti
v bučečih psalmih predpomladi
si zgnebel me. Svetloba me teži
bolj ko čebele, ki šume na bradi.*

*Prst in svetloba! In božje roke!
Iz tega je življenja dar, ki žge,
ki srečo nosi kakor mati med otroke
to je pomlad in krv, ki zacvete.*

Kdor ob jubilejnim nagradnem zvebanju Svobodne Slovenije plača v tiškovni sklad, dobi toliko potrdil, kolikorkrat tri sto pesov je vplačal za podporo publikacijam Svobodne Slovenije. Vsako potrdilo je obenem srečka, s katero lahko darovatelj zadene najmodernejši televizijski aparat.

Te srečke lahko dobite v Slovenski hiši, v vseh domovih ter pri poverjenikih Svobodne Slovenije.

POROČILO STARSEM DIJAKOV Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelj Marko Bajuk

1. julija t. l. je bil ob 19.30 v Slov. hiši sestanek naših dijakov. Na tem večeru so gg. profesorji podali program svojih predmetov, nakar je sledil kratke razgovor. Dijaki so istočasno imeli svojo prvo družabno prireditve, med katero sta jim gg. Stane Žužek in Jernej Dobovešek predvajala posnetke iz raznih krajev, kjer žive Slovenci.

23. julija so naši dijaki obiskali Narodni muzej v mestu La Plata. Prijavilo se je nad 90 dijakov. Avtobusno podjetje Río de la Plata je — po posredovanju ge. Sonje Virnikove — stavilo brezplačno na razpolago 3 velike, moderne avtobuse. Razlago v muzeju sta odlično vodila g. Tine Debeljak ml. in g. Tine Vivot.

26. avgusta ob 19.30 se bo vršil v Slov. hiši 3. sestanek staršev naših dijakov. Osrednja točka tega večera bo predavanje č. g. Franca Sodje pod naslovom „Vloga staršev ob problemu spolne vzgoje doraščajoče mladine“ — tema, ki je zaradi dobe in okolja, v katerem živimo, zelo aktualna. Sledil bo razgovor.

Dijakom pa pripravljamo istočasno „coctail party“, po predhodnem predavanju filma o nastanku reke Soče. Film nam je stavil na razpolago g. Simon Rajer, spremljavo pa bo priredil g. Nikolaj Jeločnik.

Lepo naprošamo za prostovoljne prispevke in drobno pecivo.

Napovedan obisk gledališča Colon bo v mesecu avgustu odpadel (zaradi pozne ure in zaradi visokih cen).

Starše vljudno prosimo, ako bi dijaki mesečni prispevek (150 pesov) prinašali vsako prvo soboto v mesecu, ko imajo pouk. Hvala lepa vnaprej.

Prireditve ob stoletnici ustanovitve Slovenskega gledališča, ki je bila napovedana za 29. julija in je bila radi krstne predstave „Martina Krpana“ odpovedana, bo dne 23. septembra ob 19.30 v Slovenski hiši. Sodelovali bodo gg. prof. Geržinič, Nikolaj Jeločnik in ing. arh. Eiletz. Šolski svet

vernika malo preveč krščansko).

Mirk, krajevni poglavar mejačev v igri g. Jožeta Žaklja bi po mojem mnenju prenesel podobno grotesknost in karikaturu kot ministri, a je tudi brez tega vloge lepo odigral. Jernač, nižji poglavar mejačev, g. Tone Rode, razodeva neke slovenske odlike, ki jih je še simpatičneje odigral.

Prstno slovenska tipa sta kovač Otevec, ki ga je odigral z vso iskrenostjo g. Slavko Novak, in krčmar Halupar, ki je dobil v g. Ludviku Pikcu najustrežnejšega interpreta.

Že po izidu komedije je bila vrtnjena vloga vedeževalke Jere, v kateri je igrala ga. Marjana Marn spet pokazala svoje sposobnosti, ki jih od Cankarjeve komedije sem še nismo pozabili. Dobro se je odrezal tudi glasnik dvora g. France Hribovšek.

S tem so zelo, preveč na kratko opravljene le imensko navedene vloge, a nastopili so še stražarji, moška in ženska gospoda in otroci, po večini mladi in zelo mladi ljudje, ki so prav tako kot starejši in stari igralci dali od sebe vse, kar čar gledališča sposobnega od sodelujočih terjja.

Pri premieri v soboto zvečer je bila udeležba publike rekordna; avtor in režiser sta prejela več kot zaslužena šopka; v nedeljo je bil obisk malo manjši. A kdor le more, naj ne zamudi repriz, ki bodo od danes naprej še tri. Spoznal bo, kako je ljudsko epiko že pred Levstikom gojili slovenski človek, spoznal ali vsaj obudil bo Levstikovo prvo resnično prozno umetnino, slišal bo kleno slovenščino, ki jo je napisal Vombergar in jo govorijo naši igralci, občudoval dramski talent Jožeta Vombergarja ter se radoval nad uspehom opreme, dvorane in odra, skratka nad višino

M. Marolt

Vestnik SFZ

Športni dnevi

V nedeljo, 30. julija, se je odigralo tretje kolo v nogometu s sledečimi rezultati: San Justo 2, San Martin 2 gola za San Justo sta naredila Owen L. in Pobrznik M., za San Martin pa Marinček J. in Berčič J. V naslednji igri sta se pomerili moštvi iz Morona in Ramos Mejije (0:10). Gole za R. Mejijo so zabili sledeči igralci: Janežič C. (3), Maček (3), Keršič M., Babnik S., Telčič in Bežljaj po enega. Naslednje kolo se bo igralo 27. avgusta na igrišču v Slovenski vasi ob 8:30 Morón — San Martin in ob 10:30 Ramos Mejija in Slov. vas.

Prihodnjo soboto: Začetek turnirjev v šahu in namiznem tenisu s sledečim sporedom: v Slovenski vasi igra ta moštvi iz Ramos Mejije in Slovenske vasi; v San Justu pa iz San Justa in Adroguoja. Obe igri v namiznem tenisu se začneta ob 20.

Mendoška mladina v Buenos Airesu

Prihodnjo soboto, 12. avgusta, pričakujemo obisk mendoške mladine, katera bo prišla zopet med nas.

Program, ki sta ga pripravila oba zvezna mladinska odbora, je sledeči: Sprejem in pozdrav v Slomškovem domu ob 14, kjer bo potem tudi čajanka v čast slovenske mladine iz Mendoze. V nedeljo bomo šli na Mladinski dan v Carapachay, kjer bodo Mendoščani igrali odbojko. V ponedeljek bo izlet po želji gostov. Ravno tako tudi v sredo; v torek, 15. avgusta, pa bodo gostje v Slovenski vasi na mladinskem zborovanju, kjer bo dopoldne ob 9.30 sv. maša, nato predavanje g. Zorka Simčiča. Za kosilo bosta domača odseka pripravila asado. Popoldne šport. V četrtek se bomo od gostov poslovili. Buenosairesko slovensko mladino prosimo, da bi nas spremljala in s tem počastila goste, ki bodo med nami. Gostom pa želimo veliko sreče na poti in da bi se čim bolj počutili med nami!

DRUŠTVENI OGLASNIK

Zedinjena Slovenija daje članom pojasnila glede plačila izrednega davka na nepremičnine vsak ponedeljek in četrtek od 19—20.

SDO

CARAPACHAY

II. MLADINSKI DAN

13. avgusta

Prihod fantov in deklet iz Mendoze

Spored:

- 8.00 Dviganje zastav.
- 8.30 Začetek tekem v odbojki. Sodelujejo: Ramos Mejija, Morón, Slov. vas, San Justo, San Martin, Mendoza.
- 11.30 Sv. maša
- Kosilo
- Nadaljevanje odbojke
- 17.30 Kulturni program: naraščajnice, naraščajniki, dekliska organizacija in drugi domovi.
- Prosta zabava

Sodeluje orkester Edelweiss-Planika

OBVESTILA

Sobota, 5. avgusta:

V Slovenski hiši ob 15.30 prva predstava Martina Krpana za otroke, druga ob 20 pa za odrasle.

V Slovenski hiši v mali dvorani ob sedmih VI. kulturni večer SKA. V okviru teološkega odseka bo predaval g. dr. Mirko Gogala Zgradba cerkvene hierarhije. Na razpolago bodo tudi prvi izdodi knjige dr. Vinka Brumna: Iskanje.

Nedelja, 6. avgusta:

V Slomškovem domu ob 14.30 mladinska tombola.

V Slovenski hiši ob 17 predstava Martina Krpana.

V Slovenskem domu v San Martinu popoldne koline.

Sobota, 12. avgusta:

V Slomškovem domu ob 19 družabni večer SDO in SFZ v čast slovenske mladine iz Mendoze.

V istem domu ob 18 otroška prireditve.

Nedelja, 13. avgusta:

V Slovenski hiši ob 8 socialni dan. Predavata gg. dr. V. Brumen in dr. Fr. Gnidovec.

Na pristavi v Castelarju ob 15.30 roditeljski sestanek šolskega tečaja dr. Fr. Prešerna. Na sporedu predavanje g. Zorka Simčiča: Kaj danes pomeni biti Slovenec.

V Slovenskem domu v Carapachayu II. mladinski dan. Začetek ob 8 zjutraj.

Petek, 18. avgusta:

V Slovenski hiši ob 19 sestanek članov Slov. kat. akad. starešinstva.

Nedelja, 20. avgusta:

Romanje v Lourdes. Začetek pobožnosti ob 15.30.

Sobota, 26. avgusta:

V Slovenski hiši ob 19.30 tretji sestanek staršev srednješolskih dijakov.

Pevski zbor „Gallus“ obvešča, da bo spet pričel z vajami Mladinskega zbora, če se bo prijavilo zadostno število mladih pevk in pevcev. Sprejemajo se prijave otrok od 6. do 12. leta (dečki) oz. 14. leta (deklice). Prijavite se v Slomškovem domu v soboto, 12. t. m. od 13. ure naprej, ali pa telefonično na številko 629-1945.

Ne kupujte na obroke: avtomobila, hladilnika, televizijskega aparata itd., vzemite raje posojilo pri SLOVENSKE HRANILNICE z. z. o. z. in kupite proti takojšnjemu plačilu, boste dobili znaten popust, dosti večji kot bodo znašale obresti za posojilo. Za podrobnejša pojasnila se oglasite v naši pisarni Bartolomé Mitre 97, Ramos Mejija, v uradnih urah ob torkih od 18 do 20 in ob sobotah od 16 do 20 ali po T. E. 658-6574.

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Francia 952

T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13

MLADINSKA
TOMBOLA
SDO — SFZ

Glavni dobiček

LIVING

ter 50 tombol

in 100 činkvinov

V NEDELJO, 6. AVGUSTA, TOČNO OB 14.30 URI
V SLOMŠKOVEM DOMU

Po končani tomboli prosta zabava

Starši in mladina prav lepo vabljeni na to prireditev, da tako podprete izpopolnitev mladinske knjižnice

Pridite, ne bo vam žal!

SLOVENSKO GLEDALIŠČE — BUENOS AIRES

Franc Levstik — Jože Vombarger

MARTIN KRPAN

Satirična komedija v petih dejanjih

Režija: Maks Borštnik

Predstave bodo še:

- v soboto 5. avgusta — izredna za šolske otroke, točno ob 15.30 (vsi otroci se zberejo po domovih, kjer imajo šole, od koder bodo prišli v spremstvu učiteljstva na predstavu);
- v soboto 5. avgusta ob 20 še ena predstava
- v nedeljo 6. avgusta ob 17 pa bo zadnja predstava

SDO RAMOS MEJIA SFZ

Ob obisku mendoške mladine
prirejata

DRUŽABNI
VEČER

v soboto 12. avgusta ob 19. uri
v prostorih Slomškovega doma

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl
Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

Jubilejno žrebanje Svobodne Slovenije

Darujte za tiskovni sklad Svobodne Slovenije. S tem se boste udeležili jubilejnega žrebanja Svobodne Slovenije, ki bo zadnji teden v oktobru po argentinski državni loteriji.

Glavni dobiček

NAJNOVEJŠI TELEVIZIJSKI APARAT

Opozorite tudi svoje prijatelje in znance na to izredno priliko. Kolikor krat 300 pesov boste plačali za tiskovni sklad, tolikokrat večja je možnost, da boste tudi dobili najnovejši televizijski aparat.

Slovenski dom v San Martinu
V NEDELJO 6. AVGUSTA POPOLDNE

DRUGE DOMAČE KOLINE

v zaprtih prostorih, kajti dvorana že ima nova vrata.

Cene zmerne!

Dobra postrežba!

Igra orkester Planika - Edelweiss

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da se je dne 25. julija 1967 v Kanadi smrtno ponesrečil naš dragi sin, brat, svak in stric, gospod

Viktor Dolšek

K zadnjemu počitku so ga položili dne 29. julija 1967. Prosimo, da molite zanj in ga hranite v lepem spominu.

Žalujoci:

mama Alojzija, oče Franc,
sestra Štefka por. Gladek z otroci

Ezeiza, Argentina — Kočevje, Slovenija

Janez Jalen

Trop brez zvoncev

Povest

„Ni delal zavoljo povračila. Vest ima. Da si ga videl, kakšne volje je bil, ko sva se včeraj vračala iz Radovljice, kjer nama je sodnik povedal, da te danes za vselej izpusti.“

„Kaj?“ se nagnil Peter čez mizo: „V Radovljici ste bili in me niste prišli nič pogledat?“

„Sem hotel, pa me sodnik ni pustil. Veš, sodniki imajo svoje muhe. Predvsem se jim nikamor nič ne mudi. Da moraš spis prej uredit, preden ga podpiše, je rekel. Kdaj te je pa spustil?“

„Danes zjutraj.“

Zdaj je pa Vencelj zrasel: „Jaz te pa že od popoldne čakam. Saj vidiš, da sem ti pečenko pripravil. Sem že mislil, da te ne bo. Zameril bi ti če bi se ne bil najprej pri meni oglasil. Kje si pa hotel ves dan?“

„Noči sem ućakoval. Me je bilo sram pod evi priti v Bohinj. Gotovo so me obrekovali, da so nekaterim kljuni kar navzkriž sekali.“

„Jim še. Pa ne po tebi. Posrečilo se mi je, da sem jih zasukal proti Tkalcu in Kranbergerju. Boštjan se nikamor ne upa pokazati. Jerco sem pa v nedeljo na Bistrici videl pri maši. Doma jo je sram iti v cerkev, mi je zaupala. Vsa črna je pod očmi. Menda vse noči ne spi. Smili se mi.“

Peter se je obrnil od Vencelja in se zagledal v tla.

„Kranbergerja sta si pa pred včerajšnjim Grmova Špelca in tvoj Resa privoščila.“

„Kaj pravite?“ Peter je sunkoma dvignil glavo in nestrpno pogledal Hrubečka.

Vencelj se je namuznil: „Deklič se ga je bil lotil kar vpričo vseh na sredi vasi in ga je spovedoval in pral, da so se vsi smejali. Pa mu ni nič takega rekla, da bi je mogel prijeti. Najbolj mu je očitala babe. In da se je nad tabo zato znosil, ker si ga bil na Ovcariji od Jerce izpodrepil. Kranberger se je spozabil in je nad Špelco zavpil: „Verfluchtes Luder, halts Maul!“ Tedaj se je pa Resa pognal in začel razkačeno lajati. Zandar se ga je skušal ubraniti. Snel je puško z rame, da bi ga z bajonetom prebodel. Okretnega Reso bo z bajonetom zadell! Še oprasnil ga ni. Pes je bil nazadnje tako razdražen, da še lajati ni več mogel. Samo še zobe je kazal in ščecal. Kranberger se je penil od jeze, ko na vasi in med ljudmi ne sme streljati. Pa si ni mogel pomagati. Kakor polit cucek je moral oditi.“

Vencelj se je glasno zasmel. Prišel je na mizo dva nova kozarca, odmašil steklenico drugega vina in natočil. Peter mu je grede zatrjeval, da ta-

58

ko lepe povesti še ni slišal. In se je rottil, da je še ni konec. V isti sapi je pa na vsa usta hvalil Špelca. Rese se omenil ni, kakor ima vsak lovec navado, da svojega psa, če je količkar pri-
da, nad vse povzdiguje.

„Kako pa, da si Reso Špelci izročil v oskrbo?“ je Vencelj nagaljivo pomežiknil Petru in si pogladil brado.

„I, rada se imata in prilika je bila.“ Peter je bil kar v zadregi.

„Modro si naredil,“ se je iznad brade in izpod brk smehljal Hrubečka: „Glejta pa, da se še vidna ne navadita. Se je namreč zdaj tako zaobrnilo, da ti lahko tožiš Tkalca zavoljo osumljenja, Špelca pa Kranbergerja zavoljo razžaljenja časti.“

„Nihče ne bo nikogar tožil.“ Peter je naglo vstal.

„Saj vendar ne moreš vedeti, kaj misli Špelca in Grm, njen oče,“ je narejeno pomišljal Vencelj.

„Za trdno res ne morem reči. Pa mi kar tako nekaj pravi.“

Peter se je sprehodil po sobi. Vencelj je pa stopil za njim, ga prijel za roko in privedel k mizi: „Ta kozarec primi. In pod roke si seziva in izpijva do dna. Na zdravje.“

„Na dobro srečo!“

Nadgozdar Vencelj Hrubečka in zapriseženi lovec Peter Hribar sta v duško izpraznjena kozarca postavila na mizo. V Bohinju naseljeni šolani Čeh je krepko stisnil roko sebi podrejene-mu preprostemu slovenskemu fantu: „Odslej naprej sva pobratima. Ti si Pe-

ter, jaz sem pa Vencelj. In tikati me moraš.“

„Ne bom vas lahko,“ se je branil počaščenja Peter.

„Kadarkoli mi še rečeš vi, namesto ti, boš vselej moral dati za bokal vina, čeprav se nisva poljubila, kakor imajo nekateri navado ob sklepanju bratovščin. O, ne rečem, z brhkimi dekleti! Ali pa ženske med sabo. Če se pa dva moška poljubujeta, je pa eden izmed njiju kar gotovo pridanič, navadno pa oba.“

Pobratima sta sedela pozno v noč. Kar ni jima hotel poteči pogovor. Vencelj je povabil Petra, naj bi pri njem prenočil. Pa ni maral sprejeti. Da se je v zaporu dovolj nalezal, je rekel, in da bo zjutraj še pred dnem odšel v gore. Mu je dolgčas po divjadi. Pa ljudem se umakne za nekaj dni izpred oči. Vencelj mu je moral dati prav.

Škoraj polna luna, ki je medtem vžšla, je svetla Petru čez Senožeti. Sneg je trdno premrznil in je škripal pod nogi. Vasi v Zgornji dolini so že pogasile luči. Peter se je pa spomnil, da bo hentano grdo naredil, če ne sporoči Špelci, da se je vrnil. Že zavoljo Rese mora. Naj kar ostane še nekaj dni pri Grmu. Se ne bo ugnel nikdar, če ne.

Kar se je dalo potihoma, je Peter prišel do Grmove hiše. Vse je že spalo. Nadejal se je, da ga Resa začuti in mu priteče naproti. Veselo bi cvilil in lajal in bi predramil speče. Psa pa od nikoder ni bilo. Zaskrbelo ga je, če mu Kranberger le ni prizadejal kaj zlega. Ni mogel naprej. Mora prej poizvedeti, kaj je s psom. Samo kako?

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO

Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA

Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 910.387

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1967: za Argentino \$ 1.900.—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100.—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 9 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

(Nadaljevanje prihodnjici)